

בועז סג"ר

בכל זאת, הגנה עצמית

מורשעים. לפיכך, בעבר הצעתי לראות בכל זיכוי יום של חג למערכת המשפט ולחברה הישראלית. למיטב זיכרוני, פלדמן עצמו הצטרף אלי בכך בסקירה שפירסם על ספרי "הרשעת חפים מפשע בישראל ובעולם: גורמים ופתרונות", ואף הציע שבכל פעם שיוחלט על זיכוי, תהיה הפסקה בדיונים בבתי המשפט והכרוז יודיע על הזיכוי. לדעתי יש לשמוח גם על הזיכוי הנוכחי.

סיבה נוספת לשמחה היא, שבזמננו עבר היו השופטים מאוד "קמצני" באשר לסייג ההגנה העצמית, ונמנעו מלהכיר בו ולזכות את המתגוננים. אלא שלהגנה העצמית תפקיד חשוב מאוד ביחסים שבין האזרח לבין המדינה. המדינה אמנם נטלה לעצמה כמעט-מורנופול על השימוש בכוח, אך לכמעט-מונופול זה יש חריג המוכר בכל שיטות המשפט ולכל אורך ההיסטוריה: במקום שבו המדינה איננה מסוגלת להגן על האזרח, עליה להכיר בזכותו להגן על עצמו ועל אחרים המצויים בסכנה מיידית. הנה כי כן, לא פוליטיקה ולא דין רודף לפנינו, אלא משפט צדק והגנה עצמית.

פרופ' סג"ר מלמד במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן

מצב שבו פלוני שחש ברע, פונה לרופא ומקבל חוות דעת והמלצה על ניתוח. הוא אינו מסתפק בכך, ומשלם ממיטב כספו לרופא שני בעבור חוות דעת שנייה, אך להפתעתו זה לא בודק אותו כלל ואף לא מעיין בתוצאות הבדיקות ובצילומים (הראיות), אלא מסתפק בקריאת חוות הדעת של הרופא הראשון, וקובע שהיא נכונה. כזה הוא בדרך כלל המצב בער-

של התוקף. מעניין שאיבתו של פלדמן להגנה העצמית כסייג לאחריות פלילית מוליכה אותו לעמדות שונות מאלה שהוא מציג בכלי התקשורת לעתים קרובות, ושלגביהן אנו תמימי דעים. כך, למשל, פלדמן מלין במאמרו זה על כך ששופטי בית המשפט העליון היו מוכנים להתערב בקביעות העובדתיות של בית המשפט המ-

עורך הדין אביגדור פלדמן טוען, כי החלטתו של בית המשפט העליון לזכות את ניר סומך מעבירה הורשע בעבר, איננה נובעת מהדין הישראלי בן ימינו, אלא מ"דין רודף" ("הארץ", 26.2). "כאשר השופט סולברג מוכה את סומך", קובע פלדמן, "הוא רואה מאחוריו שורה ארוכה ארוכה של חיילים, אורחים ושוטרים, הנאחזים בצידוק ההגנה העצמית להריגת ילדים, נשים, מפגעים הטרוריסטים חסרי אונים על הקרקע".

כדי לבנות נרטיב זה הוא מתעלם מכמה עובדות חשובות. האחת, כלל לא דובר בהגנה עצמית בעימות שבין יהודים לערבים, אלא התוקף שבו ירה סומך היה גם הוא יהודי, שנהג באובססיביות מפחידה ורדף אותו ואת רעייתו תקופה ארוכה, עד כי נאלצו להעתיק את מקום מגוריהם, וביום הטרגי השיגם במעונם החדש ואיים עליהם שם. עובדה מרכזית שנייה היא, שמגן עול ההגנה שבאמצעותו איים טל על סומך, לפי העדויות שלו ושל רעייתו – מוט ברו באורך כמטר – נמצא על הקרקע בזירת האירוע, במקום בתוך מכונתו

יש לשבח כל פסק דין שבו שופטי הערעור מפגינים נכונות להתאמץ ולברר בעצמם את העובדות

עורים על הרשעות במדינת ישראל. יש לשבח כל פסק דין שבו שופטי הערעור מפגינים נכונות להתאמץ ולברר בעצמם את העובדות. רק כך ניתן לתקן טעויות. שיעור הזיכויים בישראל אפסי. כמעט כל הנאשמים מורשעים. כל מי שחרד מהנטייה להרשיע חפים מפשע – תופעה שהוכחה באמצעות השוואות גנטיות בין דגימות דבא-שנלקחו מאסירים לבין דגימות מזירות הפשע שבו הורשעו – יחשוש מהמצב הקיים, שבו כ-99 אחוזים מהנאשמים

חוזי, חרף העובדה שההלכה היא שבדרך כלל לא נוטים לעשות כן, אלא סומכים על השופטים הראשונים. אך זוהי הלכה רעה, מעקרת ערעורים, שכל פסק דין הסוטה ממנה ראוי לשבח. בתחום המשפט הפלילי, ההרשעות המוטעות של חפים מפשע נובעות בדרך כלל מטעויות של שופטים בקביעת העובדות, ולא מטעויות משפטיות. לכן, כדי לתקן טעויות כאלה הכרחי לברר במסגרת הערעור גם טענות עובדתיות. שוו בנפשכם